

Fundusze Europejskie
na Infrastrukturę,
Klimat, Środowisko

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Aktualizacja Planu Zadań Ochronnych

SOO Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021

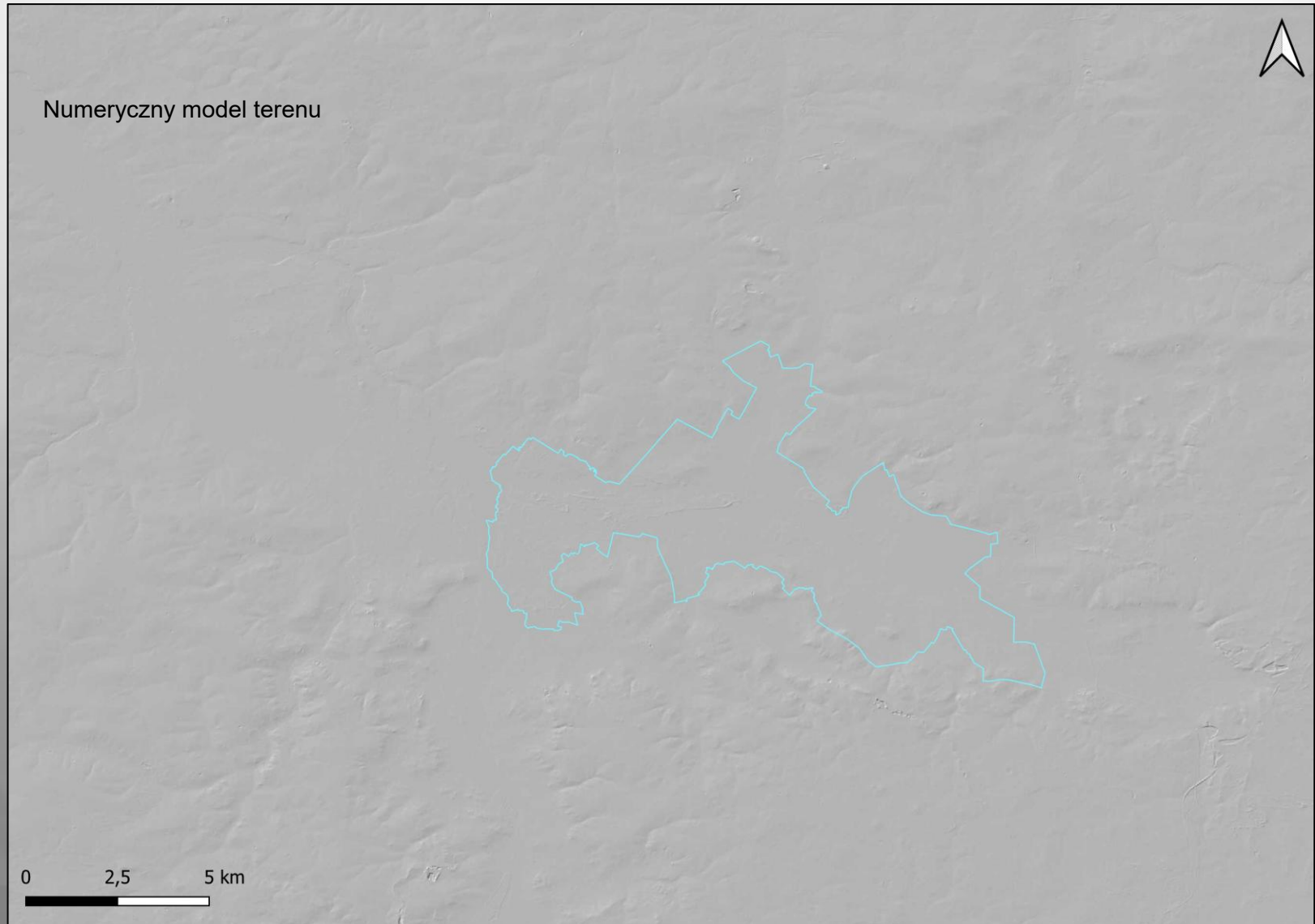
I spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy 23.06.2025

Wykonawca:

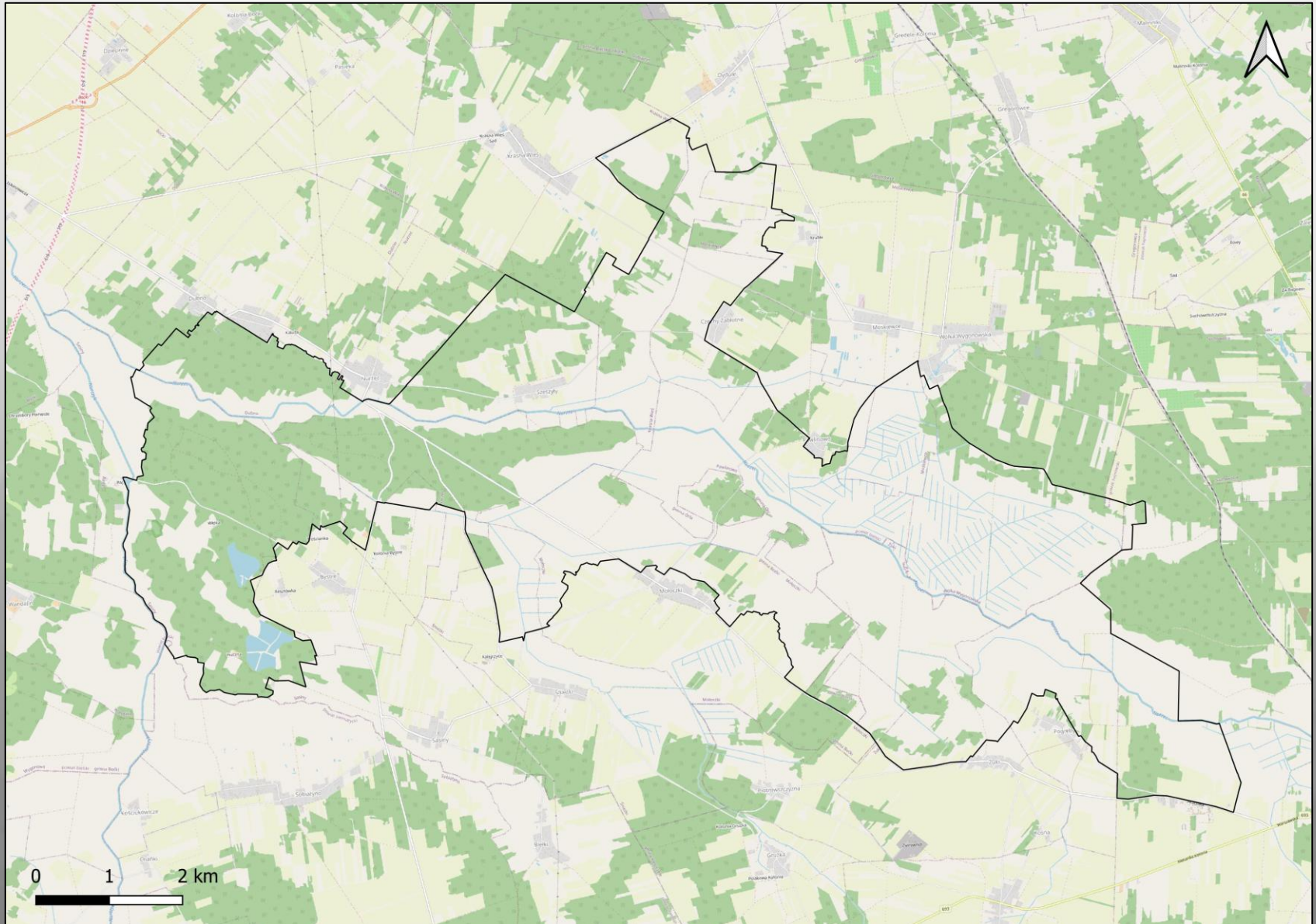
Firma usługowa ECO-HELP Sabina Klich
Eksperti: dr Sabina Klich, dr Mariusz Klich

Charakterystyka obszaru

Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021 obejmuje obszar położony w dolinie rzeki Nurzec oraz przylegające do doliny fragmenty wysoczyzn, między miejscowościami Kleszczele i Dubno. Stanowi wyraźnie zaznaczone w krajobrazie szerokie obniżenie terenu.

The map displays the study area, outlined in black, situated within a larger geographical context. The area is characterized by a mix of green spaces (forests) and yellowish-brown areas (agricultural fields). A network of roads and water bodies is visible. A scale bar at the bottom left indicates a distance of 2 km, and a north arrow is located in the top right corner.

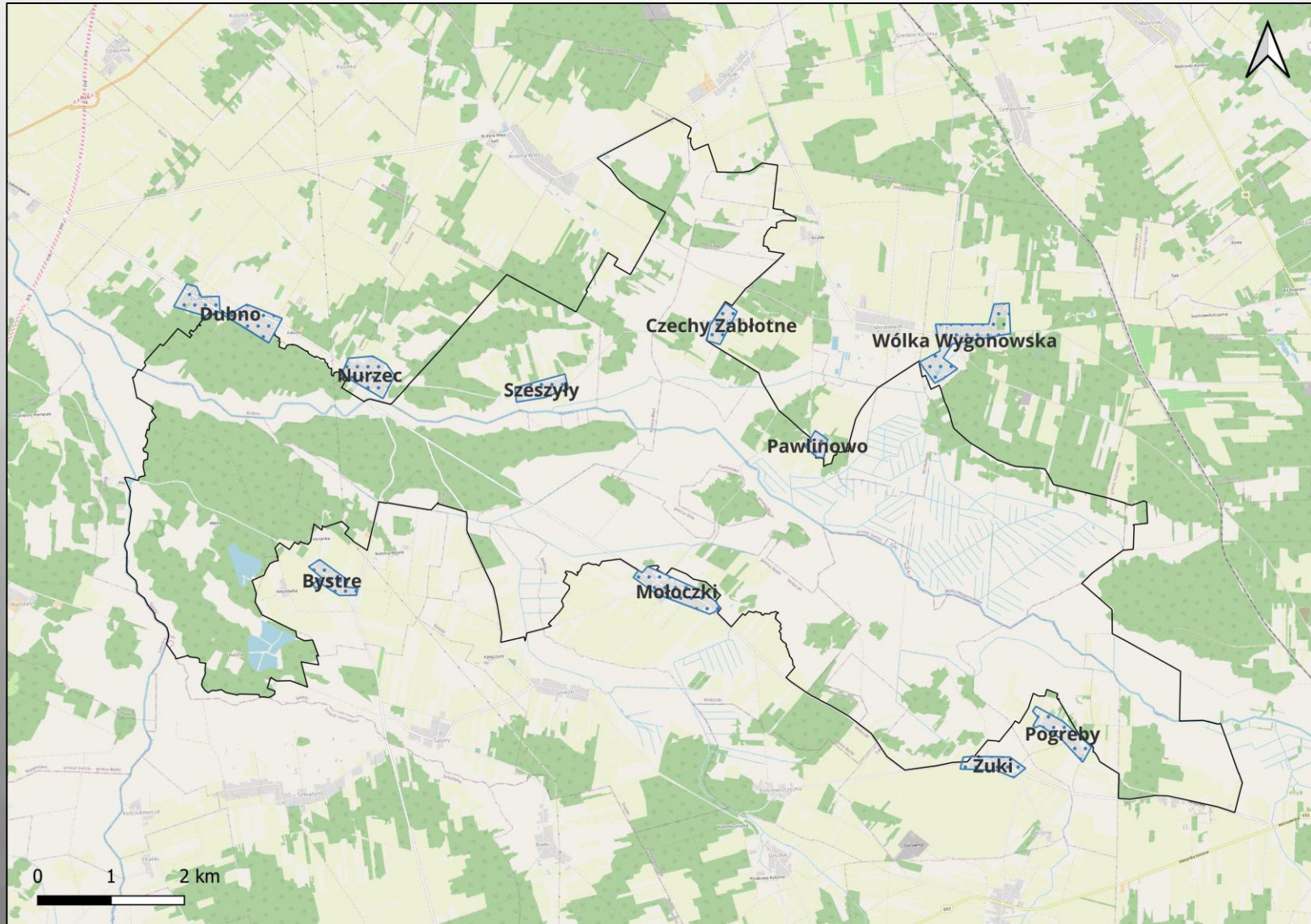
Okolo 80% otwartego obszaru doliny jest wykorzystywane rolniczo, głównie jako łąki kośne i pastwiska. Większość łąk jest wykaszana jedno- lub dwukrotnie w sezonie. W zachodniej części obszaru prowadzony jest również wypas.

Fot. S. Klich

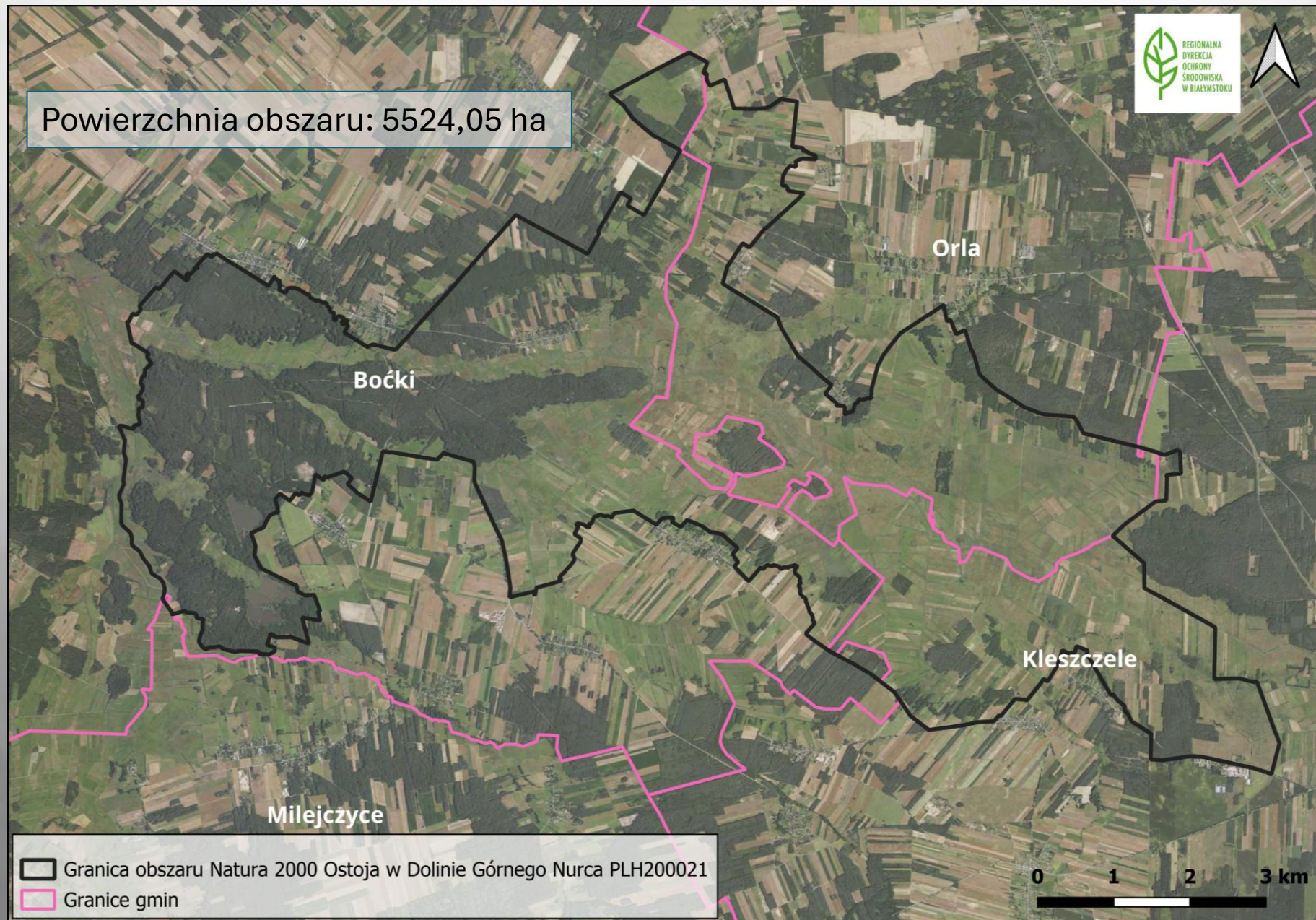
Zachodnia część obszaru to zwarty kompleks leśny z wyłączeniem pasa przylegającego bezpośrednio do rzeki Nurzec.

Osadnictwo w rejonie doliny Górnego Nurca jest słabo rozwinięte, skupiając się na jej obrzeżach. Wewnątrz obszaru znajduje się tylko wieś Szeszyły.

Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021 – położenie administracyjne

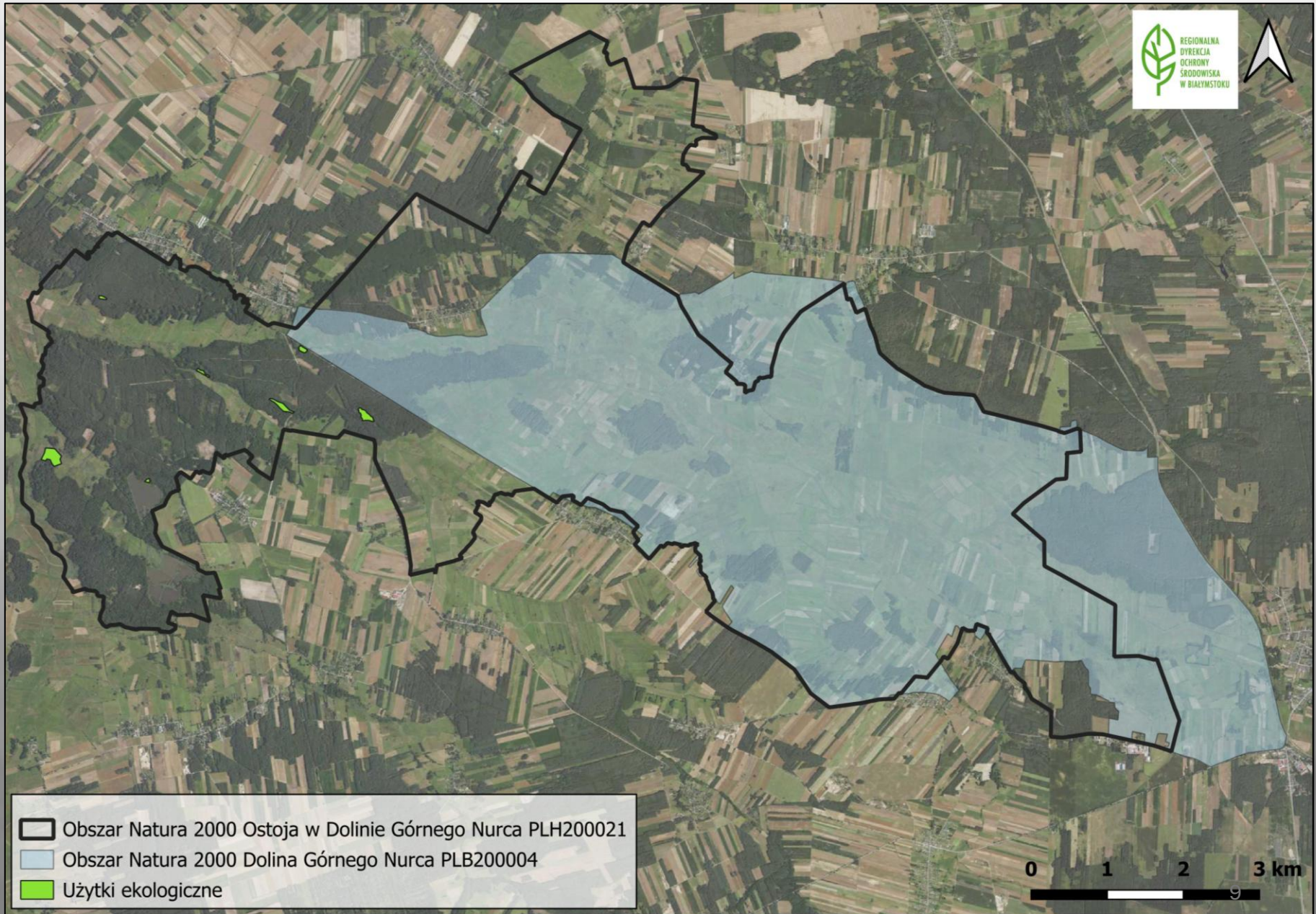

Status obszaru

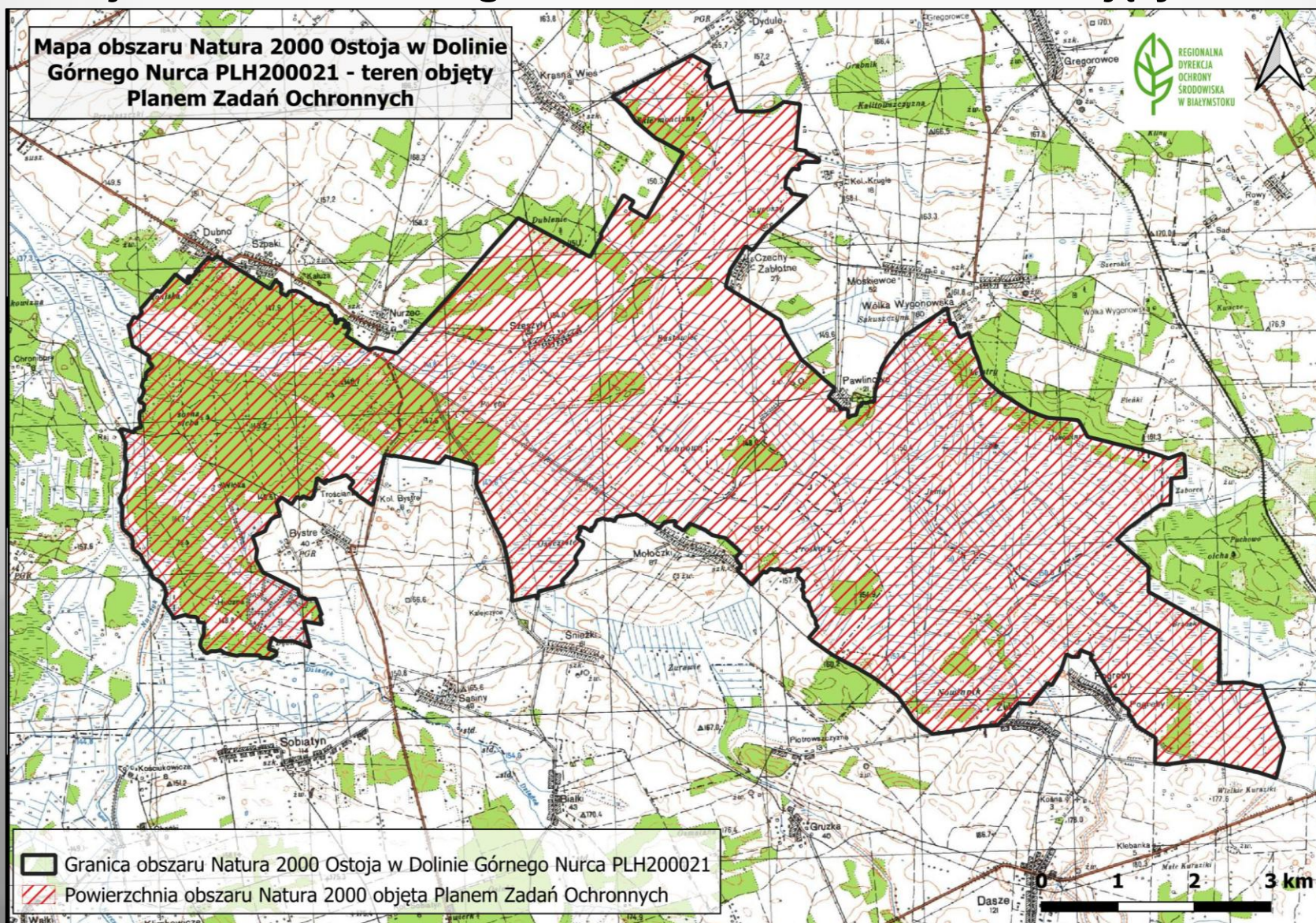
- Obszar siedliskowy wyznaczony na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. L 206 z 22.7.1992). Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty zatwierdzony decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE (przyjmująca czwarty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla wspólnoty, Dz. U. UE. L 33 z 08.2.2011)
- Zarządzenie nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 26 września 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 5 grudnia 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 20 czerwca 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021.

W związku z faktem, iż okres obowiązywania ww. planu zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru dobiegł końca, konieczne jest sporządzenie kolejnego dokumentu w oparciu o nowe dane przyrodnicze.

Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021 – inne obszary chronione

Ostoja w Dolinie Górnego Nurca PLH200021 – teren objęty Planem

W granicach obszaru nie występują rezerваты przyrody, parki narodowe czy parki krajobrazowe, w związku z czym żaden fragment obszaru nie jest objęty Planem Ochrony. Nie występują przesłanki do nieobejmowania części obszaru projektem PZO (zgodnie z art. 28 ust. 11 ustawy o ochronie przyrody).

Przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca

Według informacji zawartych w aktualnie obowiązującym Standardowym Formularzu Danych (SDF), przedmiotami ochrony w obszarze są:

Siedliska przyrodnicze:

- 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*)
- 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)
- 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardetalia* – płaty bogate florystycznie)
- 6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Gatunki zwierząt:

- 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*
- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*
- 1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*
- 1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*
- 1355 Wydra *Lutra lutra*
- 1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- 4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*
- 1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata*

Fot. S. Klich

- Niskie zbiorowiska krzewinkowe
- Główny gatunek – wrzos *Calluna vulgaris*
- Zwykle występują w krajobrazach borowych lub np. na poligonach wojskowych
- Warunki ekologiczne: ubogie podłoże, piaszczyste
- Najczęściej występujące: wrzosowiska knotnikowe *Pohlio-Callunetum*
- 6 stanowisk w obszarze (1,09 ha)

4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphylion*)

Knotnik zwisy
Pohlia nutans

- Ciepłolubne zbiorowiska trawiaste
- Podłoże: zwykle piaszczyste bogate w węglan wapnia
- Często w kompleksie z łąkami świeżymi, murawami bliźniczkowymi, murawami szczotlichowymi, murawami kserotermicznymi
- Różnorodne zbiorowiska związku *Koelerion glaucae*
- 20 stanowisk w obszarze (6,88 ha)

6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)

Typowe gatunki m. in.:

strzęplica sina *Koeleria glauca*
goździk kartuzek *Dianthus carthusianorum*
kocanki piaskowe *Helichrysum arenarium*
tymotka Boehmera *Phleum phleoides*
macierzanka piaskowa *Thymus serpyllum*
rozchodnik ostry *Sedum acre*
jasieniec piaskowy *Jasione montana*
kostrzewa piaskowa *Festuca psammophila*

Zwiazek: *Koelerion glaucae*

Zespoły i zbiorowiska:

Corynephoru-Silenetum tataricae – murawa napiaskowa z lepnica tatarską
Sileno otitis-Festucetum – ciepło- i sucholubne murawy napiaskowe
Festuco psammophila-Koelerietum glaucae – ciepłolubna murawa napiaskowa kępowych traw: kostrzewy piaskowej i strzępicy sonej
Koelerio-Astragaletum arenarii – luźna murawa napiaskowa z tragankiem piaskowym
Festuco-Elymetum arenarii – wydmy i piaski z wydmuchrzycą piaskową
Cerastio-Androsacetum septentrionalis – luźna murawa psammofilna z dużym udziałem terofitów
Kochietum arenariae – murawa psammofilna z mietelnikiem piaskowym
Diantho arenarii-Festucetum polesiaca – murawa z goździkiem piaskowym i kostrzewą poleską
Thymo-Potentilletum puberulae – ciepłolubna murawa na kamieńcach karpaccich rzek i potoków

Fot. S. Klich

- Zbiorowiska trawiaste z panującym gatunkiem bliźniczką psią trawką *Nardus stricta*
- Występują na ubogich, nienawożonych glebach
- Chronione tylko płaty bogate florystycznie
- 40 stanowisk w obszarze (18,29 ha)

Typowe gatunki m. in.:
bliźniczka psia trawka *Nardus stricta*
izgrzyca przyziemna *Danthonia decumbens*
jastrzębiec kosmaczek *Hieracium pilosella*
kosmatka polna *Luzula campestris*
pięciornik kurze ziele *Potentilla erecta*
fiołek psi *Viola canina*
przetacznik leśny *Veronica officinalis*

**6230 Bogate florystycznie
górskie i niżowe murawy
bliźniczkowe (*Nardetalia* –
płaty bogate florystycznie)**

Klasa: *Nardo-Callunetea*
Rząd: *Nardetalia*
Związek: *Nardion*
Zespoły i zbiorowiska:
Hieracio (vulgati)-Nardetum – psiara regłowa
Hieracio (alpini)-Nardetum – tatrzańska psiara wysokogórska
Carici (rigidae)-Nardetum – karkonoska psiara wysokogórska
Hypochoeridi uniflorae-Nardetum – wschodniokarpackie bliźniczysko połoninowe
Zbiorowisko z *Nardus stricta* – zbiorowisko bliźniczki psiej trawki
Związek: *Violion caninae* (= *Nardo-Galion saxatilis*)
Zespoły i zbiorowiska:
Polygalo-Nardetum – sucha psiara (psiara krzyżownicowa)
Nardo-Juncetum squarrosi – wilgotna (mokra) psiara
Calluno-Nardetum strictae – tłoki

Fot. S. Klich

- Występują na potencjalnych siedliskach grądów
- Najczęściej łąka rajgrasowa
- Zbiorowisko wielogatunkowe
- Koszone 1-2 razy w roku – dynamicznie reaguje na zmiany sposobu koszenia
- Zasadnicze znaczenie mają żyzność i uwilgotnienie podłoża
- 4 stanowiska w obszarze (3,90 ha)

6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)

Typowe gatunki m. in.:
 rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*
 bodziszek łąkowy *Geranium pratense*
 dzwonek rozpierzchny *Campanula patula*
 przytulia pospolita *Galium mollugo*
 świerzbica polna *Knautia arvensis*
 kozibród łąkowy *Tragopogon pratensis*
 kozibród wschodni *Tragopogon orientalis*

Fot. S. Klich

- Jeden z najmniejszych płazów krajowych
- Wierzchnia część ciała od popielatej do ciemnobrązowej, z brodawkami
- Spodnia część ciała z jaskrawymi plamami, zwykle niewielkimi i rozdzielonymi od siebie
- Zazwyczaj identyfikowany po wydawanym przez samce głosie
- Siedlisko – zbiorniki wodne, zwykle małe lub średniej wielkości, najlepiej z łagodnymi brzegami
- Metoda inwentaryzacji: głównie nasłuchy. Ponadto, odłowy osobników za pomocą siatki herpetologicznej.
- 8 stanowisk w obszarze

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*

- Największy gryzoń Europy
- Średnia waga 18-20 kg
- Głównie nocny tryb życia, w pobliżu wody
- Siedlisko: ciek i zbiorniki wodne, najlepiej w sąsiedztwie lasów
- Ważna baza pokarmowa (wierzby, topole, brzozy, olsza szara)
- Metoda inwentaryzacji: szukanie śladów bytowania na wyznaczonych odcinkach rzek/zbiorników. Np. nory, tamy, żeremie, zgryzy, tropy.
- W obszarze potwierdzony na 8 z 19 badanych punktów (42%)

1337 Bóbr europejski *Castor fiber*

https://hajnowka.bialystok.lasy.gov.pl/aktualnosci/-/asset_publisher/5Tvh/content/przeplatka-aurinia-motyl-jednej-rosliny

1065 Przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia*

- Roślina żywicielska – czarcikęs łąkowy
- Siedlisko – bogate gatunkowo zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (oraz inne nawiązujące do tego siedliska, z rośliną żywicielską)
- Metoda inwentaryzacji: liczenie na transektach (50-200 m dł.) w obrębie siedliska
- 8 stanowisk w obszarze (24,8 ha powierzchni siedliska)

Fot. S. Klich

Samiec

Samica

Fot. P. Mikołajczuk
https://wazki.pl/wazki_leucorrhinia_pectoralis.html

- Siedlisko: najczęściej torfianki, drobne zbiorniki, torfowiska, starzejące się jeziora i stawy; rzadziej oczka śródpolne, starorzecza
- Preferuje przezroczyste wody
- Unika wód prawie w ogóle nieporośniętych jak i całkowicie zarośniętych
- Preferowane rośliny: osoka aloesowata, żabiściek pływający, kłoc wiechowata, ramienice, mchy brunatne lub torfowce zanurzone lub pływające przy powierzchni, pływacze, turzyce
- Metoda inwentaryzacji: liczenie samców i zbiór wylinek na transektach (dł. 50-300 m, szer. 8-10 m) wyznaczonych na odpowiednich siedliskach (może być też cały mały zbiornik)
- 4 stanowiska w obszarze

1042 Zalotka większa *Leucorrhinia pectoralis*

Fot. R. Łapiński <https://www.lasy.gov.pl/pl/edukacja/lesnoteka-1/ssaki/wydra-europejska>

- Jeden z największych krajowych przedstawicieli łasicowatych
- Zajmują zwykle terytoria liniowe, wzdłuż cieków wodnych i jezior
- Terytoria intensywnie znakowane odchodami
- Podstawą pokarmu są organizmy wodne

Fot. S. Klich

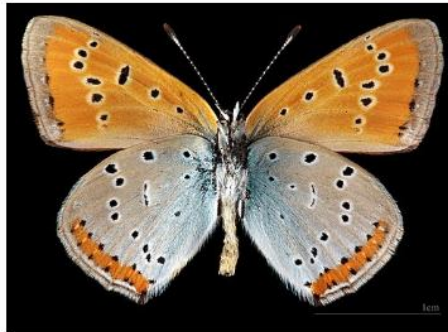

- Metody inwentaryzacji: szukanie śladów bytowania na wyznaczonych odcinkach rzek/zbiorników. Np. tropy, odchody, ścieżki.
- W obszarze potwierdzona na 13 z 19 badanych punktów (68%)

1355 Wydra *Lutra lutra*

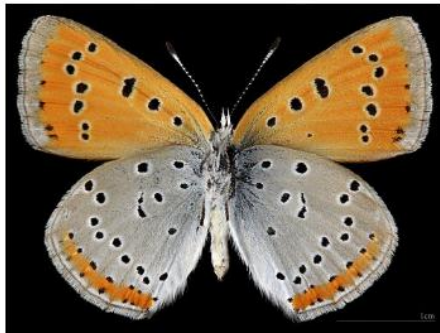
Lycaena dispar ♂

Lycaena dispar ♂ Δ

Lycaena dispar ♀

Lycaena dispar ♀ Δ

https://pl.wikipedia.org/wiki/Czerwo%C5%84czyk_nieparek

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

- Jeden z największych przedstawicieli modraszkowatych w Polsce
- Wyraźny dymorfizm płciowy – stąd nazwa
- Rośliny żywicielskie gąsienicy: różne gatunki szczawi szerokolistnych
- Rośliny nektarodajne: zróżnicowane m. in. firletka poszarpana, ostrożeń polny, krwawnica pospolita
- W obszarze potwierdzony w 5 z 6 kontrolowanych kwadratów (stanowisk) - propozycja oceny D

Szczaw
lancetowaty

Szczaw
kędzierzawy

Fot. Barbara Łotocka <https://atlas-roslin.pl/>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Czerwo%C5%84czyk_fioletek

4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*

- Dymorfizm płciowy mniej lub bardziej wyraźny
- Samce silnie terytorialne
- Jedyna roślina żywicielska – rdest wężownik
- Siedlisko – łąki wilgotne, najlepiej osłonięte od wiatru, rozproszone zarośla wierzbowe
- Rośliny nektarodajne: np. rdest wężownik, jaskry, gęsiówki, niezapominajki
- Metoda inwentaryzacji: liczenie osobników na transektach (dł. 500-1500 m) wyznaczonych na odpowiednich siedliskach
- 6 stanowisk w obszarze (106 ha powierzchni siedliska)

Fot. M. Klich

1146 Koza złotawa *Sabanejewia aurata*

- Wydłużone ciało o długości około 10 cm
- Wzdłuż grzbietu oraz po bokach ciała duże, ciemnobrązowe plamy (nieregularne lub prawie kwadratowe)
- Występuje w czystych wodach, z dnem piaszczysto-żwirowym
- Aktywna głównie nocą, w dzień zakopana w podłożu
- Metoda inwentaryzacji: elektropułowy za pomocą agregatu prądotwórczego na prąd stały. W wodzie wytwarzane jest pole przepływowe prądu elektrycznego złożone z trzech stref reakcji ryb. Strefa położona najbliżej anody to strefa elektronarkozy, następnie kolejno strefa elektrotaksji tzw. przejściowa i położona najbardziej na zewnątrz strefa pobudzenia
- Brak potwierdzenia gatunku w obszarze w ostatnich latach

Fot. S. Klich

Zdecydowano o włączeniu do procesu sporządzania Planu Zadań Ochronnych dwóch innych gatunków, w stosunku do których istnieją przypuszczenia, że ich populacje w obszarze są znaczące!

- 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*
- 1149 Koza *Cobitis taenia*

W trakcie prac nad Planem Zadań Ochronnych lista przedmiotów ochrony obszaru może ulec zmianie na skutek weryfikacji.

Fot. M. Klich

1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*

- Wydłużone ciało z małym otworem gębowym
- Wzdłuż boków ciała ciemnobrązowy pas
- Preferowane siedlisko: ciekі o piaszczysto-mulistym dnie i niezbyt szybkim nurcie. Ponadto rowy melioracyjne, starorzecza, kanały
- Przystosowane do życia w niesprzyjających warunkach tlenowych, potrafią korzystać z tlenu atmosferycznego
- Często zakopuje się w mule, zwłaszcza w momentach zagrożenia, dlatego większość czasu spędza w pobliżu dna
- Metoda inwentaryzacji jak u innych ryb
- 2 stanowiska w obszarze

Fot. M. Klich

1149 Koza *Cobitis taenia*

- Wydłużone ciało z małą głową
- Liczne ciemnobrązowe plamy na grzbiecie i bokach, ułożone w 4 wyraźne pasy (tzw. Strefy Gambetta)
- Aktywna głównie nocą, w czasie zagrożenia zakopuje się w piasek
- Preferowane siedlisko: wody płynące z piaszczystym lub piaszczysto-mulistym dnem
- Metoda inwentaryzacji jak u innych ryb
- 6 stanowisk w obszarze

Zakres prac nad projektem PZO - Proces tworzenia PZO

ETAP I

Etap wstępny (przygotowawczy) - 30 dni od podpisania umowy

1. Weryfikacja terenu objętego projektem Planu
2. Ustalenie przedmiotów ochrony obszaru objętych projektem Planu
3. Opracowanie opisu założeń do sporządzenia projektu Planu.
<https://www.gov.pl/web/rdos-bialystok/projekt-planu-zadan-ochronnych-dla-obszaru-natura-2000-ostoja-w-dolinie-gornego-nurca-plh200021>
4. Organizacja procesu komunikacji z różnymi grupami interesu.
5. Utworzenie Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW). (Skład ZLW może ulegać zmianie w trakcie pracy nad projektem Planu, stosownie do potrzeb)

Jesteśmy tutaj

ETAP II

Do 9 września 2025 r.: Opracowanie projektu PZO, w tym:

1. Wykonanie opisu granic obszaru Natura 2000.
2. Zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony.
4. Wykonanie inwentaryzacji, badań i ekspertyz niezbędnych do uzyskania wiedzy o przedmiotach ochrony obszaru i uwarunkowaniach ich ochrony.
3. Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony.
4. Identyfikacja i analiza zagrożeń dla utrzymania lub osiągnięcia właściwego stanu ochrony gatunków będących przedmiotami ochrony.
5. Ustalenie celów działań ochronnych.
6. Określenie działań ochronnych
7. Ustalenie niezbędnych wskazań do studiów i planów.
8. Ustalenie sposobu monitoringu realizacji działań ochronnych oraz ich skutków
9. Ustalenie sposobu monitoringu stanu ochrony przedmiotów ochrony
10. Zestawienie potrzeb weryfikacji SDF obszaru i jego granic.
11. Ustalenie potrzeby sporządzenia planu ochrony.
12. Sporządzenie projektu zarządzenia i dokumentacji Planu.

ETAP III

Opiniowanie i weryfikacja projektu Planu

Do 17 listopada 2025 r.: Przekazanie Zamawiającemu kompletnej dokumentacji projektu Planu wraz z zestawieniem uwag i wniosków zgłoszonych do dokumentacji (w ramach 21 dniowych konsultacji społecznych) oraz sposobem ich rozpatrzenia, a także z uwzględnieniem poprawek wynikających z rozpatrzenia zgłoszonych uwag i wniosków.

Kolejne spotkanie ZLW

II spotkanie ZLW - proponowany orientacyjny termin: 26 sierpnia 2025:

- Dyskusja bieżących zagadnień i problemów
- Przedstawienie wyników zrealizowanych prac (m.in. kwerenda danych, weryfikacja listy przedmiotów ochrony, rozmieszczenie występowania przedmiotów ochrony w obszarze)
- Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony
- Omówienie projektu PZO: zagrożenia dla przedmiotów ochrony, cele działań ochronnych, działania ochronne, monitoring, wskazania do dokumentów planistycznych
- Zestawienie potrzeb weryfikacji SDF obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca
- Propozycje korekty granic obszaru Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca